

Dober vzgojitelj je velike časti vreden.

Cesar Teodozij je bil prepričan o potrebi in koristi dobre vzgoje ter si je vse prizadejal, da bi poiskal modrega in zanesljivega vzgojitelja svojemu sinu. Prosil je takratnega papeža, naj bi mu pomagal pri tej imenitni volitvi in mu poslal v Carigrad moža, ki ga pozna za vrednega tega posla.

Papež Damaz, učen in previden mož, se spomni Arzenija, dijakona rimske cerkve, čigar čednost in učenost mu je bila znana. Ta je bil iz ene najplemenitejših družin, izurjen v grščini in latinščini in dobro izučen v svetnih vedah in v sv. pismu. Papež ga je priporočil cesarju kot duhovitega moža, ki ne bo le princu spreten učitelj, marveč tudi dvorjanom dober zgled.

Cesar je sprejel Arzenija kot dar, ki mu ga je nebo poslalo. Prosi ga, naj skrbi za vzgojo njegovega sina Arkadija, naj ga smatra kot lastnega sina, naj ima vso očetovsko oblast do njega in naj ga s svojim poukom vzgoji v dobrega in pobožnega cesarja. »Hočem,« mu reče, »da mu boš odslej ti bolj oče kot jaz sam.« Mlademu princu naroči cesar, da se mora pridno učiti, da mora svojega vzgojitelja slušati in spoštovati; večkrat mu ponavlja te-le besede: »Spominjaj se, moj sin, da si svojemu učitelju več zahvale dolžan kot meni samemu. Od mene dobiš cesarstvo, od njega pa modrost in strah Gospodov, zato je odslej on bolj tvoj oče kot jaz.«

Ves čas sinove vzgoje ni Teodozij opustil ničesar, kar bi moglo pospeševati ugled učiteljev in učenca nagibati k spoštovanju do njega. Neka dne stopi v prinčevo sobo, da bi bil navzoč pri poučevanju. In ko vidi, da njegov sin Arkadij sedi, Arzenij pa stoji poleg njega, pokaže svojo nevoljo radi tega. Arzenij se izgovarja, češ da se je čutil dolžnega, princu izkazovati to čast, ker že nosi znamenja cesarske oblasti. Toda Teodozij smatra spoštovanje kot prvo dolžnost učenca do učitelja in mu ukaže, da naj sede, svojemu sinu pa, da naj bo odkrit in naj stoji pri poučevanju.

In da bi se Arzenij ne oziral več na dostojanstvo cesarskega princa, zapove, da naj vselej odloži znake svoje časti, kadar pride v učno sobo; »kajti,« pristavi še cesar, »smatram ga za nevrednega cesarstva, ako ne zna vsakemu dati, kar mu gre, in če se z učenostjo ne priuči obenem tudi hvaležnosti in pobožne vdanosti.«

Na starem gradu.

Sivi grad na skali,
ko bi ti govoril,
kaj bi nam povedal
izza davnih dni? —

Ej, o lepih dnevih
ti bi nam govoril
in o dnevih strašnih,
polnih ran, krvi...

Sivi grad na skali
nem je od mladosti.
Gleda, opazuje
in molči, molči —

J. Polák.

